

Ο ΤΡΑΠΕΖΙΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΦΙΛΟΣΤΕΦΑΝΟΣ Ο ΚΑΤΑΧΡΑΣΤΗΣ

Ἡ φιλοχρηματία ἐνός Ἀθηναίου πολιτικοῦ. Τὰ ἐξέδρανα τάλαντα τοῦ Θεμιστοκλέους. Φίλοστεφάνος ὁ Κερνήθιος καὶ ἡ τραπεζιτικὴ τοῦ ἔργασιοῦ. Μία μυστικὴ κατοικία. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξέμελλε πρὸς τὴν Μικρασία. Ἀπέπειρα καταχρήσασθε. — Ἐνα φοβερὸ γράμμα. — Ὁ ρόλος τοῦ ἐσύλου Τίβριου. — Ἐνα τέχνασμα τοῦ Θεμιστοκλέους. Πῶς ἐλύθη τὸ ζήτημα.

ΙΝΕ γνωστὸν διὰ τὸ Θεμιστοκλῆς, ὁ ἀθάνατος νικητὴς τῆς Σαλομίνος, ἦταν πλουσιώτατος. Ὁ Πλουτάρχος γράφει, ὅτι πρὸ τοῦ ἀνακατασκευῆς τῆς πολιτικῆς δὲν εἶχε οὐτε τριῶν τάλαντων περιουσία. Ὄταν ὅμως ἀνέμιχθη σ' αὐτὴν καὶ πῆρε δύναμι, ἀγάπησε πρὸς τὰ χρήματα. Ἐγράφει γὰρ θρασυφρονίαν καὶ μὴ μὴ κἀποθεύει γὰρ τὸ Θεμιστοκλῆς ἐναντιοῦντο ὅτι βάσει χερὶ σὺν δημοσίου χρήμα. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔλεγαν ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἤθελε νὰ εἶνε πλούσιος

γιὰ νὰ φαίνεται γενναϊοδότης, ἄλλοι ὅμως τὸν κατηγοροῦσαν ὡς φιλάργυρο κ' ἔλεγαν μάλιστα διὰ ἀπὸ τῆς ταυγαυονίας του πλούτου καὶ τὰ πεσέια πού του ἔστειλαν διάφοροι θαυμασταί του, ἰδίως ἀπὸ τὰ χωρὰ τῆς Ἀτικῆς καὶ τῆ Σαλομίνια. Ὄταν κάποτε ἐζήτησε ἀπὸ τὸν ἀλογολόγο Φιλίδη ἕνα πούλιον κ' ἐκείνους τοῦ τὸ ἀνήθηκε, ὁ Θεμιστοκλῆς τὸν ἐφοβήθηκε μὴ σκεπτικῆς καταδικαίει. Ἄλλ' ἡ κατηγορία αὐτὴς φαίνεται ὅτι ἦταν ἀνοικονομίας τὸν ἔχθρων του, γιὰ εἶναι ἀποδεικνύμενο ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν πολὺ φιλότιμος καὶ ἐπιδικητικῆς. Δηλώνει ὅτι ὅταν εἶχε κάποτε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες, συναγορίζονταν μὲ τὸν πολυσιώτατο Κίρωνα σὴν πολυτέλειαν τῶν γευμάτων καὶ τὸν σπῆνωδὸν καὶ γενικῶς σὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐμφανίσεως. Ἀνάλογη ἡγεμονική ζοφὴ ἔκανε καὶ στὸν Ἰσθμὸ, ὅπου παρέθεσε πολυτελῆ συμπόσια τοὺς πανηγυρίζοντας τοὺς Ἰσθμιοὺς ἀγῶνες. Γιὰ τοῦτο ὁ Πλουτάρχος μιλεῖ μὴ ὄργην ἐναντίου τοῦ Ροδίου κωμικοῦ μελοποιοῦ Τιμοκρέοντος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε διὰ τὰ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν στὸν Ἰσθμὸ ἡγεμονικός ἐξουδότης, πού ἐτάζει κρῖνα ἡνῶν τὸν φιλοενομιμούμενος του· καὶ ὅτι αὐτοὶ, τρώγοντάς τα, τὸν κατιόνταν ἀπὸ μέσα τους νὰ μὴ ζήσει τοῦ χρόνου!

Στοὺς μεγάλους κ' ἐνδόξους Μηδικούς πολέμους ὁ Θεμιστοκλῆς ἔγινε διαπρεπιστατός σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Βαθυπλούτος τότε, εἶχανε συχνὰ στήν Κόρινθο πού φημιζόνταν γιὰ τὸν πλοῦτον της καὶ τὰ κέντρα διασκαδίων.

Σ' ἕνα πέρασμα τοῦ ἀπὸ τὸν Ἰσθμὸ, γνωρίστηκε μὲ τὸν Κορινθίου τραπεζιτὴ Φίλοστεφάνο. Ὁ Φίλοστεφάνος αὐτὸς ἦταν διάσημος σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴς χρηματιστικῶν τοῦ ἔργασιοῦ, καὶ ὅλοι τὸν ἐπίσταναν γιὰ τίμο καὶ εὐλικερῆ ἀρχοντία. Ὁ Θεμιστοκλῆς τὸν ἐπείθεισε πολλὴ, συνειδήθη μαζὺ του μὲ στενὴ φίλια, καὶ φιλοεὐνῆθησε σὴν αὐτῇ.

Ὁ πολιτάλαντος πολιτικός, ἐκτιμῶντας τὸ χαρακτῆρα καὶ τὴ φίλια τοῦ Φίλοστεφάνου, ἢ μὴ θέλοντας ἴσως νὰ εἶχὲ ὅλη τὴν χρηματικὴν περιουσία του στὰς Ἀθήνας (ἦξερος αὐτὸς τὸν ἀστατο χαρακτῆρα τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ), εἶχε καταθέσει στὸ Φίλοστεφάνο, γιὰ νὰ τὰ φυλάξῃ, ἔβδομηντα χρυσὰ τάλαντα, ἔστ' ἄνοικτῶ λογαριασμῶν, ὅπως τραπεζιτικῶς θὰ εἰλέγαμε σήμερα. Ἄλλαδι 20 ἑκατομῆρια σημερινῶν δραχμῶν.

Ἡ δοσοληψίας τους φαίνεται ὅτι ἐπῆγγιαν ὁμοῦ καὶ πιστῶ, ἐνόσφ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν μέγας καὶ πανίσχυρος στὰς Ἀθήνας. Ἡ σχέσις τους γίνονταν στενοτέρες καὶ φιλικώτερες, καὶ ὅταν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπῆγγιαν σὴν Ἰσθμὸ, ἔβλεπε τὸν τραπεζιτὴ του κ' ἐπιθεωροῦσαν μαζὺ καθὲς φορὰ τοὺς λογαριασμοὺς τους. Σὲ μὰ πανήγγυη τὸν Ἰσθμίων λογαριασθῆσαν μὲ ἀκριβεία. Ὁ τελευταίος αὐτὸς λογαριασμὸς ἀπέδειξε ὅτι ὁ Φίλοστεφάνος εἶχε τότε σὴν χερί τοῦ ἀπὸ τὰ ἔβδομηντα τάλαντα τῆς ἀρχικῆς παρακαταθήκης, σαράντα τάλαντα σὴν διάθεσιν τοῦ Θεμιστοκλέους. Τὰ ὑπόλοιπα τὰ εἶχε ἀποσῆθε ὁ καταθέτης.

Ἡ παρακαταθήκη αὐτὴ ἦταν βέβαια μυστικὴ καὶ ἀγνωστὴ στοὺς Ἀθηναίους. Τὸ «πῶθεν ἔρχες» ἦταν ἐρώτημα διαρκῆ καὶ φοβερὸ γιὰ τοὺς πολιτικούς ἀνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης... Ὄταν ἀργότερα ὁ Θεμιστοκλῆς ἔξωπορακίσθη καὶ καταδικασθῆ ὡς προδοτὴς τῆς Πατρίδος, θὰ εἶχε περιουσίαν ὡς 200 τάλαντα. Γιὰ μὰζὺ μὲ τὴν καταδίκη ἐδμημένη ἢ περιουσία τοῦ ἱστολογιζομένη ἀπὸ τὸν Θεόδοτο μὲ τὸ Χίο ἔστω ἑκατὸ τάλαντα. Ἡ δημευθεῖσα ὅμως αὐτὴ περιουσία του δὲν ἦταν ὅλη ἡ πραγματικῆ, ἀλλ' ὀση φανερωθῆκε καὶ συνάχθηκε ἀπὸ τὸν δημοῦ. Ἐκτὸς αὐτῆς ὅμως εἰ φίλοι τοῦ Θεμιστοκλέους εἶχαν πρόσβασι νὰ κρύψουν ἕνα σημαντικὸ μέρος ἀπὸ τὰ χρήματά του, καὶ τοῦ τὰ ἔστειλαν στή Μικρασία, ὅπου ἦταν ἐξορίστος. Κανεὶς ὅμως λόγος δὲν ἐγίνονταν γιὰ τὰ τάλαντα πού εἶχε μυσικὰ καταθέσει τὸν τραπεζιτὴ του Φίλοστεφάνο.

Τῆν ἐποχὴ ἐκείνη συνῆθη καὶ τὸ ἐπισόδιο τοῦ Θεμιστοκλέους μὲ τὸν Κορινθίου τρα-

πεζιτῆ, πού τὸν ἔβλεπε σὲ μεγάλῃ ἀνησυχία γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν χρημάτων πού του εἶχε ἐμπιστευθεῖ.

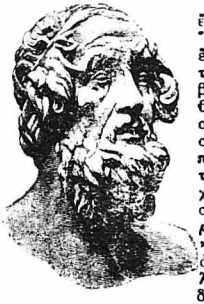
Ὁ Θεμιστοκλῆς ἦταν στήν Ἐφεσο, περμένος ἀπὸ τὸ βάθος τῆς δόξας, κατὰδως καὶ φυγὰς. Δὲν εἶχε ἀκόμη προσέλθει στὸ Βασιλεῖα Ἀρταξέρξην τὸν ἐπιλεγόμενον μακροχρεῖα, ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἐπιστάτευσε ἡγεμονικῶς τὴν Ἀθηναίω ἐξορίστω.

Ἡ ἐν Ἀθήνας οἰκογένεια τοῦ Θεμιστοκλέους, ἔχοντας ἀνάγκη χρημάτων, ἔγραψε σὸν ἐξορίστω στήν Ἐφεσο. Ὁ Θεμιστοκλῆς διεβίβασε τὴν ἐπιστολήν στους οἰκονομακοὺς τοὺς φίλους Μείδωνα καὶ Πάριμλο, μὲ τὴν παρακλήσιν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Κορινθίου τραπεζιτῆ τοῦ «ἔβδομηντα μὲν ἀργυρίου ἐμ τῶν τσεσαράκωντα τάλαντων τῶν καταθεμένων παρ' αὐτῶν». Οἱ φίλοι τοῦ Θεμιστοκλέους ἀπέπεισαν ἄμεσως στήν Κόρινθο γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἕνα δοῦλο, τὸν Τίβριο, ἐφοδιασμένο μὲ γράμματα δικὰ τους καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ἐτοὶ ἐφοδιασμένος ὁ Τίβριος ἐπῆγε σὴν Κόρινθο καὶ εἶδε τὸν τραπεζιτῆ. Τοῦ ἔβλεπε τὰ γόρματα καὶ ἐζήτησε τὰς «ἔβδομηντα μὲν ἀργυρίου». Ἄλλ' ὁ Φίλοστεφάνος ἀνήθηκε τὴν ὑπαρξὴ τέτοιας παρακαταθήκης! Ἐν τούτοις, ἄπερθε μὲ ἐνοικιακὴν κολασμένη, ἐπειθε ὁ Θεμιστοκλῆς εἶναι φίλος μου καὶ βίσκεσαι σὲ δικάσθω θέσι, εἶμαι πρέθυρος νὰ τοῦ ἔσωσά τὰ χρήματα πού μού ζητεῖ, ὡς δάνειον.

Ὁ Τίβριος ἐναντίως στὸς Ἀθήνας μὲ ἀδειωτὰ χερί, διηγῆθη τὰ εἰσαρέζοντα στοὺς φίλους τοῦ Θεμιστοκλέους, οἱ ὁποῖοι τοῦ τὰ ἔσχασαν ἄμεσως καὶ λεπτομέρως σὴν Ἐφεσο.

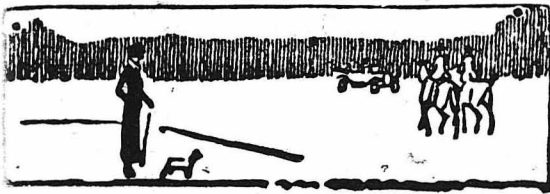
Φαντασθῆτε τὴν ὄργη τοῦ ἐξορίστου πολιτικοῦ, ὅταν ἔμαθε τὴν ἀπιστία καὶ τὴ δολιότητα τοῦ τραπεζιτῆ του. Ἐγραψε ἄμεσως στὸ Φίλοστεφάνο μὰ ἐπιστολήν μικρῆ, ἐννοῆ καὶ περιγραν, σὴν ὁπλαῖν λάμει ὁ χαρακτῆρας τοῦ καὶ ὁ μεγάλους του νοῦς. Στὴν ὄρχη ἐκράσσει τὴ βασιὰ τοῦ λύθη γιὰ τὴν ἀγοραστία καὶ τὴν ἀδικία πού θέλει νὰ τοῦ κἀνη, τὸ ὑπενθυμίζει τὰ περαμένα, τὴς σχέσεις τους, τὴς εὐεργεσίας πού του ἔκανε καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη πού του εἶχε. Ἐπειτα τοῦ ἐκθῆτει ὅλες τὴς πληροφορίας πού εἶχε ἀπὸ τὰς Ἀθήνας γιὰ τὴν ὑπόθεσι τῆς χρηματικῆς παρακαταθήκης. Μὲ μοναδικὴ ἐμφανεία χαρακτῆριζε τὴν πρόστασιν νὰ δώσει δωρικὰ τὸ πόνδον πού του εἶχῆς. «Ἡ μὲν γὰρ χρηστότης σου ἔβδομηντα μὲν ἔστιν ἀξία, ἢ δὲ πονηρία σου τσεσαράκωντα τάλαντων ἴσ' ἔργει. Τέλος ὁ Θεμιστοκλῆς, σάν ἀνθρώπος πού δὲν ἔχει καρὸ νὰ χάνη σὲ μακρὰ ἀλλήλογραφία, ζητεῖ περιφρανα καὶ ἀπειλητικὰ ἔμση λίσθη διαβεβαιώνοντας τὸν Κορινθίου καταραστή ὅτι δὲν θὰ ἔμεινε νὰ τοῦ κῆη τὰ χρήματά του. Περὶ τοῦ πιστοῦ ἄπιστος ἦσο, γράφει, καὶ περὶ τοῦ δικαίου ἀδικοῦ. Ἄσπῶν ὅμως, ὡ Φίλοστεφάνε, δὲν θὰ διαλύθῃς τοῦς Θεούς. Ὀντε θὰ σὲ ἀφήσω ἀτιμώρητον, ἀδικούντα μὲ. Ἄν δὲ καὶ ἐμὲ καταφορήσης καὶ δὲ τὸς Θεούς ἀδιοφορέῃς, δὲν θὰ διαφύνης μοι ταῦτα τοῦς Ἀθηναίους. Ἐθὰ προηίθσω ἐπι τέλους εὐχρηστός» τ' ἀφαιρήσι ἡ Πατρίς μου καὶ τὰ χρήματα ταῦτα, ὅπως ἐδήμιεσε καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην περιουσίαν μου, περὶ θὰ σφετερισθῆ αὐτὰ ὁ Κορινθίος χρυσαρομῆβς Φίλοστεφάνος. Διὰ τοῦτο γράφε μοι λοιπόν καὶ ἀπάντησον εἰς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην, διὰ νὰ μάθο ὁποῖος εἶσαι πρὸς ἐμὲ καὶ τὴ σκέπτεσαι νὰ πρέξεις. Τότε θὰ σκεψθῶ καὶ ἐγὼ. Καὶ ἐν μὲν εἶσαι ἀδικῆν ἐκείνος, ὁ εὐλικερῆς ἄλλοτε φίλος μου, νὰ διασωσῶ τὰ χρήματά μου, εἰς ἐπανέρθεισιν τῆς δυναστίας μου· εἰδμήθ, νὰ λῶθω μέτρα, πῶς καὶ πού ν' ἀπολεσθῶσιν, ὄχι ὅμως καθ' ὄν τρόπον δὲν θέλω.

Ἡ ἐπιστολή αὐτὴ τοῦ Θεμιστοκλέους ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς. Κατατάραξε τὸν πανοῦργο τραπεζιτῆ καὶ τὸν ἐνανέρεσε σὴ θέσει του. Ἐσῆφθηκε πὺ δὲν ἦταν ἀπίθανο εἰ Ἀθηναίω ν' ἀνοικαλέσων ἀπὸ τὴν ἐξορία τὸ Θεμιστοκλῆ, ὁ ὁποῖος, παντοδύναμος τότε, θὰ καταδικαίε καὶ τὰ ἀπῆροπος σκελθρὸ τὸν καταραστή τὸν χρηματῆρα του. Ἄλλ' ἐπι τέλους καὶ ἂν δὲν εἶχε τὸν πόνδον αὐτὸ, ἢ τελευταίαν ἀπειλή τοῦ Θεμιστοκλέους ἦταν τρομερὴ καὶ ἀξία νὰ τοῦ πρέη κρίση: Ἄν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀπελυκτέμενος ἀπὸ τὴς ἄλλες προσπαθείς του, θὰ προτιμοῦσε νὰ πῆρῃ ἡ Ἀθηναϊκὴ Πολιτεία καὶ τὰ χρήματά του αὐτὰ, παρὰ νὰ μείνουν στὸ σφετερομένην τραπεζιτῆ, ὁ Φίλοστεφάνος θὰ τὴν εἶχε ἀσχημα. Ἡ Κορινθιακὴ Πολιτεία δὲν ἔταν ἐναντίως νὰ δώσει τὰ χρήματα καὶ σὺντα μὰ τὸν τιμοπρετες ὅπως τοῦ ἐπρέπε. Γιὰτὴ βέβαια ὁ Βασιλεὺς τῆς Κορινθίου δὲν θὰ ἔκανε τὴν ἀνοησίαν νάρθη σὲ πέλεμο εἰς οἶκίος τοῦ Φίλοστεφάνου, σὲ ἐπῶχη μάλιστα πού αἱ Ἀθηναίω ἦταν παντοδύναμοι.

Ἄτὰ ἐσέφθη ὁ Φίλοστεφάνος, καὶ κόνωντας τὴν ἀνάγκη φιλοτίμο, ἔστρεψε πρὸς τὴν πρῶμην: Διέψευσε ὅλα καὶ κτῆσις τίς

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΞΥΠΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Η Μαρία Θηρεσία και ο σοφός Μπερπουτί. Η φρασιότερα βασίλισσα. Ο Πελοπίδας και η γυναίκα του. Δυο χαρακτηριστικές απαντήσεις τού Θηβαίου στρατηγού. Πώς γυμνάζεται ο Διογένης στη φτώχεια.

Η Αυτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία, όταν ιδέχθη για πρώτη φορά από παλάτι της τού σοφού γεωμέτρη Μπερπουτί τόν έρωτησε αν είχε γνώριση την βασίλισσα της Σουηδίας.

— Λένε, προσέθεσε, ότι είναι η φρασιότερη βασίλισσα τού κόσμου... Απών την γνώμη εγώ και έγω πρὸς μίαν άκομη ώρας, Μεγαλοτάτη, άπάντησεν Ιπποκρίκωτα ο σοφός γεωμέτρης.

Κάποτε πού ο στρατηγός τών Θηβαίων Πελοπίδας έφευγε γιά τόν πόλεμο, η γυναίκα του τόν κοδικέτερος κλαίγοντας νά φροντίσει γιά τόν έαυτό του.

— Τέτοιες συμβουλές, άπάντησεν ο Πελοπίδας, ταιριάζουν μόνο στους στρατιώτες. Στους στρατηγούς, πρέπει νά συνιστά κανείς νά φροντίζουν γιά τους άλλους!...

Όταν ο Πελοπίδας έβράδιεν έναντίου τού τυράννου τών Φερών Άλεξάνδρου, κάποιος πήγε και τού άνήγγειλε ότι ο τυράννος προχωρούσε έναντίου του μέ στρατό πολυαριθμότερο άπό τόν δικό του.

— Τόσο τού καλύτερο! άπάντησεν ο Πελοπίδας. Θά νικήσωμε περισσότερο!

Οί Θηβαίοι, όδηγούμενοι άπό τόν Πελοπίδα, συνήνεσαν έσπινά στή Τύχηρα τούς Λακεδαιμόνιους πού έπέστρεφαν άπό τή Λοκρίδα. Όταν τούς άντιελήφθησαν, μερικοί άπ' αυτούς έτρεξαν ρομαγμένοι και έπλαν στον στρατηγό τους:

— Πέσαμε μέσ στους έχθρούς μας!
— Και γιατί δέν έπασαν οί έχθροί σέ μās!... άπάντησε ψυφραμότερα ο Πελοπίδας.

Κάποτε είδαν τόν Διογένη, τόν περίφημο κυνικό φιλόσοφο τής αρχαιότητας, νά ζητά ηλεημοσύνη άπό ένα... άγαλμα.

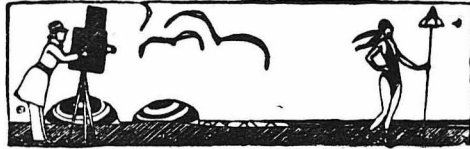
Όταν τόν έρωτήσαν γιατί τού κάνει αυτό, ο Διογένης άπάντησε:

— Γιά νά γυμνάσω τόν έαυτό μου στήν... φτώχεια!...

Αληθοφάνεια τού δούλου Τίβριου. Έσπευσε ν' άπάντησεν στή Θεμιστοκλή μέ έπιστολή πού τού έστειλε μέ τού Μένυλλο, Χαλκιδικέα κλεισάρχο. Ο Μένυλλος έφρασε στήν Έφεσο π' έδωσε τού γούμνο τόν έξοριστό πολιτικό. Ο Κορίνθιος τραπεζίτης τού έγραψε ότι πτενοχηρήθηκε πολύ γιά όσα έγιναν. Διεμαρτύρησε γιά τή σκορπανία ή τή παρεξήγησι. Αυτός ήταν τίμιος άνθρωπος και ποτέ δέν θά καταδέχονταν νά φρά κανενός χρήματα, και μάλιστα τού Θεμιστοκλέους. Όμοιογούσος δι' έχει στή χέρια του τά 40 τάλαντα και ήταν έτοιμος νά τα παραδώσει σέ όποιον ήθελε τόν προστάτη ή Θεμιστοκλή. Τέλος έφραξε όλη τήν ευσύνη τής λυπηρής αύτης ύποθέσεως στή δούλο Τίβριου, τόν όποιον άχαρικήριζε ψέντη, πανούργου και άχάριστο.

Φυσικά, η άπάντησιν αύτή ευχαρίστησε τού Θεμιστοκλή, ο όποιος άπάντησε μέ άλλη έπιστολή γεμάτη ευφύια και λεπτότητα, η ό όποία έτελείσους έτσι: «Και ν' άγανακτώμεν μέν ήτον εύκολον και πρόχειρον, διά νά μή δυσαπιστήσω όμους περί άνδρός γλίου, έσπευσε νά πείσω ήύμα διαβολής. Μ' έσφοδύθησεν πολύ δι' όσον κατέ ειπε περί σου ο άρχαίος Τίβριος, άντίχημά μου δι' ήτο νά τόν πιστεύσω. Αυτό μου συνέβη... Έν τούτοις, φύλαττε επί τού παρόντος τά χρήματά μου. Όταν δι' τακτοποίησιν τά κατ' έμέ καί σκεφθώ περί τών συμφερόντων μας άσφαλέστερον, τότε θά σου γράψω περί τών χρημάτων.»

Άπό τήν Ιστορία έξέρουμε ότι ο μέγας Άθηναίος δέν έναυάγισε πειά στήν πατρίδα του, άλλα έζησε στήν Μικρασία 15 έτη και τέλος πέθανε στή Μαγνησία, στή 449 π. Χ., σέ ηλικία 65 έτών. Στήν έξορία του δέν περνούσε άσχημα. Ο Άρταξέρδης, μαγαυένιος άπό τή μεγαλοαρία του, τού έδωσε γυναίκα Περσίδα, όδρα πολλά και τή εισοδήματα τριών πύλων: τής Μαγνησίας, τής Λαμψάκου και τής Μυσθίου. Άποκαταστημένος πειά στή Μικρασία, έφερε άπό τή Άθήνας τή πολιτικά πράγματά του, δηλ. άγγυρους στρατήρας, σιδερένιους θώρακας, άγάλματα κλπ. Τέλος και τήν οικογένειά του. Τότε έλαβε και τή περιφημα τάλαντα πού είχε έμπιστευθή στόν Κορίνθιο τραπεζίτη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

Τι ήταν μία φορά η Πλατεία.— Τό Καφενείο τού Χάντα.— Η Όμόνοια και η έξωσις τού Έθνος.— Τι άγόρασε ο Καυταντζόγλου.— Ένα σχέδιο πού... δέν έγινε.— Η όδός Θεμιστοκλέους.— Άλλοτε και τώρα, κλπ.

Η προσοχή τών Άθηναίων συγκεντρώνεται στή έργα πού γίνεται στήν Πλατεία τής Όμόνοιας, όπου θά ιδρυθή ο νέος σιδηροδρομικός σταθμός. Και οι γεροντώτεροι διηγούνται τήν Ιστορία τής κεντρικώτατης αύτης πλατείας, η όποία μέχρι τού 1858 άποτελούσε μία σειρά άπό χαλάσματα, μικρούς λόφους και μέσ' άπ' αύτην περνούσε ένας χείμαρρος πού κατέβαινε άπό τήν όδόν Σταδίου. Ο χείμαρρος αυτός, τήν εποχή εκείνη, έσκαπέτοσιν άπό τήν κατασκευασθείσαν τότε ύπόνομον, άλλα τά χαλάσματα εξακολουθούσαν νά ύφίστανται γιά πολλά χρόνια άργότερα.

Έγινε άπό τήν πλατεία τής Όμόνοιας δέν ύπήρχε τότε κανένα σπίτι και μόνο σέ μία γωνία τής βρισκόταν ο Ιστορικός Καφενές τού Χάντα— πού είχε και πηγάδι, μέ θαυμασιο κρύο νερό. Το νερό τού Χάντα ήταν περιλάλητο σέ όλη τήν Άθήνα, και δό απο τού Άθηναίους ήταν γενναίο αποτολμούσαν στους φοβερούς έκείνους χρόνους τής ληστείας νά μακρύνουν τόν περιπάτο τους ως στή καφενεδάκι αυτό— πού, φυσικά, έθεωρείτο έξω τού σχεδίου τής πόλεως— και νά δροσισθούν. Τότε η πόλις τών Άθηών έτελείσους εκεί όπου σήμερα βρισκείται η μικρή πλατεία τού Έγρου Λόχου.

Ένας άπό τούς τοιμηρούς αυτούς Άθηναίους ήταν και ο άρχιτέκτων Λύσανδρος Καυταντζόγλου, ο όποιος συχνά μέ τού Μάκο Ρενιέρη έρχονταν νά πούν τόν καφέ τους στή Όμοιοιαό καφενεδάκι. Ο Χάντα, κατά τήν εποχή εκείνη— δηλ. στή 1858— βρέθηκε νά χρωστάη 10.000 δραχμάς, τίς όποιες κ' έζητησε δανεικές άπό τόν Καυταντζόγλου, αύτός όμως άντί τού δανείου τού έπρότανε ν' άγοράσθ τού οικόπεδον τού καφενείου. Ο Χάντας δέχθηκε και πούλησε στόν Καυταντζόγλου άντί 18.000 δραχμών όλην τήν έκταση.

Στή 1862 η πλατεία τής Όμόνοιας (η όποία ώνομαζόταν τότε Πλατεία Έθνος) έχραχτήκε άπό τού μηχανικό τού Δημοσίου. Δέν είχε άκόμη οικοδομής γύρω, είχε όμως ο καφενεία πού έδιναν και... ρεσινατό! Σ' ένα άπό τά καφενεία αυτά, άκριβώς μπροστά στή θέσι όπου βρισκόταν τώρα η οίκια Σαρόγλου, ο Έπαριμινώνας Δελγηιώδης, έπάνω σέ ένα κουτσό έλυσιον τραπεζάκι, συνέταξε τού έγγραφο ήτις καθαιρέσους τής Δυναστείας τού Έθνος. Μέ τήν ευκαιρία αύτή μετανομάσθη τήν ίδια ριγική η Πλατεία Έθνος σέ Πλατεία Όμοιοιας.

Σιγά—σιγά η πλατεία άρχισε νά κορνιζάρεται μέ στίλια χαμηλά, μονόροφα. Άρχισε νά συγχάζεται, νά ποίηνη τή φυσιογνωμία της. Κατά τή δημοαρία τού Παναγή Κυριακού, κατασκευάσθη τού κέντρο της σιδερένια έξεδρα ήτις τής όποιας τρεις φορές τήν έβδομάδα έπαιζε η Στρατιοτική Μουσική. Τίς Κυριακές, γύρω της, ήταν συνήθεια νά περνούν τ' άμάξια πού έφεραν τούς Άθηναίους άπό τόν περιπάτο πού είχαν κάνει στή Πατήσια. Εστάθμευαν στήν πλατεία, έπιανον τόν καφέ τους ή τή σουμάδα τους και άκούγαν τή Μουσική.

Η Όμόνοια, ως παρατηρητήριον, είναι μία άπό τίς προνομώχες θέσεις τών Άθηών, γιατί η θέσι τής πόλεως άπό τή διάφορα σημεία τής πλατείας είναι μαγευτική, πού πάντων άπό τή άρχή τής όδου Άγίου Κωνσταντίνου όταν βλέπουμε τού Λυκαβήττου και άπό τήν όδόν Άθηνάς, στή τέμα της όποιας διαγράφεται τού θεϊου όραμα τής Άκροπόλεως. Η γραμμή αύτή θά ήταν μεγαλειότερα, αν έφαρμόζετο τού αρχικό σχέδιο πού διάγραψε στή 1859 ένας Γάλλος μηχανικός, ο Δαυίδ, φερμένος έπίτηδες άπό τή Βασίλισσα Άραλία.

Σύμφωνα μέ τού σχέδιο έκείνου, όπως η όδός Άθηνάς προεκτείνεται διά τής όδου Γ' Σεπτεμβρίου, έτσι και η όδός Πειραιώς θά άντίκρυζε έναν πλατύ δρόμο πού θά έφρανε στή τέμα Προκτίειον τής πόλεως, τή Νεάπολι. Είπασις η όδός Σταδίου θά προεξείτανε άπό μία όδο, η όποία περνούσας άπό τή θέσι πού βρισκόταν σήμερα τού Θάνατρο Κοτοπούλη θά έτελείσους στούς σημερινούς σταθμούς τών σιδηροδρόμων Πελοποννήσους και Αχαΐσας.

Έννοείται ότι οί διάφοροι οικόπεδοχοί τής εποχής έκείνης καθάρθσαν νά μήν έφαρμόσθη κατά τού σχέδιο τού Δαυίδ και μέσ έπιλοδώρησαν τή στενή και άκαλαίσθητη όδόν Θεμιστοκλέους, άπό ευγνωμοσύνη βέβαια στήν συμπολίτη τους νικητή τής Σαλαμίνος. Συγχρόνως όμως καθάρθσαν και κάτι άλλο: Ν' άποκλείσους ολόκληρο τμήμα τής πόλεως, τού ΣΤ', και νά κάνουν προβληματική τή συγκοινωνία τών κέντρων μέ τούς δύο μεγάλους σιδηροδρομικούς σταθμούς.